

מראי מקומות - סוכה

ל:

א. וקרקע אינה נגזלת

פרש"י ותוס', דאינה קנוי לגזולן ביאוש, דלעולם בחזקת בעלי היא, דמקראי נפק"ל, וכו'. וצ"ע, הא גזה"כ הוא דקרקע אינה נגזלת, ואין חיוב אונסין וחיוב השבה על הגזולן, אבל אם למעשה מייאשי, מה ענין זה להא דאינה נגזלת, הא תיפוק לי' מדין יאוש דאבידה. ואם נימא דאין מתייאשים על קרקע, מה ענין זה להא דקרקע אינה נגזלת. וכו' הקה"י (כא, ב) ליישב ע"פ מש"כ הרמב"ן במלחמות בפ"ב דב"מ, דדבר שהוא ברשותו של אדם יאוש לא מהני עלי, וא"כ, כיון דקרקע אינה נגזלת, דהתורה חי' דקרקע לעולם בחזקת בעלי קיימת, וממילא א"א ליאוש לחול עליה.

ב. וקרקע אינה גזלת

פרש"י, ואפי' אם יאוש כדי קני, הוי מצוה הבאה בעבירה. ומבואר דשיטתו היא דאפי' לאחר הקנין שייך מהבב"ע. וא"כ ק', מה מהני לומר להאוונכרי לגוזזם בשבילנו, הא עדיין המצוה באה ע"י עבירה, דהיינו גזילת האוונכרי. וכו' השפ"א דצ"ל דכיון דהעבירה לא נעשית על ידם אלא ע"י אחרים, לא אמרי' בזה פסול דמהבב"ע (והעיר דתוס' בעמוד א' לא ס"ל כן, שהרי הק' מאשריה). וכן הוכיח המגן אברהם (תרמט, ג) מכאן, דלאחרים לא הוי מצוה הבאה בעבירה. אבל ע' במרומי שדה שכ' די"ל דכיון דאין הנגזל ידוע, ואינו מקוה שישוּב ההדס אליו, א"כ שוב אין בזה מצוה הבאה בעבירה. וכו' דמשו"ה גם מותר לברך עליו, ואע"פ דלענין ברכה לא מהני אפי' אם קנאו בשינוי, וכמש"כ תוס', מ"מ כאן י"ל דכיון דא"א שיוחזר להגזול, א"כ אי"ז מנאץ [והביא מהמג"א דכ' דההיתר לברך הוא מספק, שמא אינו גזול, וכו' הנצי"ב שאין הדבר ברור].

ג. ושינוי הרשות בידיכו

הק' המרומי שדה, אי יאוש כדי לא קני, א"כ הוי השינוי רשות בעצמו עבירה, וא"כ הוי מצוה הבאה בעבירה. והביא שיש מוכיחין מכאן דמצוה הבאה בעבירה אינה אלא ביד הגזול, ולא ביד אחר. וכו' המרומי שדה די"ל דכיון דאין הנגזל ידוע, ואינו מקוה שישוּב ההדס אליו, א"כ שוב אין בזה מצוה הבאה בעבירה. וכו' דמשו"ה גם מותר לברך עליו, ואע"פ דלענין ברכה לא מהני אפי' אם קנאו בשינוי, וכמש"כ תוס', מ"מ כאן י"ל דכיון דא"א שיוחזר להגזול, א"כ אי"ז מנאץ [והביא מהמג"א דכ' דההיתר לברך הוא מספק, שמא אינו גזול, וכו' הנצי"ב שאין הדבר ברור].

ד. סוף סוף כי גזזו אוונכרי וכו'

הק' הריטב"א, איך שייך לנו לומר להאוונכרי ישראלים לעשות כן לכתחלה, הא אולי הם גוזלים עי"ז. ותי', חדא דספיקא הוא, דאין ברור כלל שהדס זה בא משדה גזולה. ועוד, מסתמא מעכו"ם הוא דגזלי לה, וגזל עכו"ם בכה"ג מותר לכ"ע (ולא ביאר למה, וע' לעיל מש"כ בזה, וצ"ע). ויוצא דרק לגבי המצוה צריכין אנו לחוש, אבל לגבי האיסור גזל אין לחוש כ"כ.

ה. וליקנייה בשינוי מעשה

הק' המהרש"א, הא שי' רש"י היא דאפי' לאחר הקנין שייך מהבב"ע, וא"כ מה מהני מה שקנאום בשינוי מעשה, הא כ' רש"י דאפי' אם יאוש קני, מ"מ יהי' פסול משום מהבב"ע. וכו' דביאוש, כי יחתכוה הם גוזלים ואז יתחילו לקנות ביאוש, אבל אם יקנה בשינוי מעשה ושינוי השם, אף דבקנין יאוש ודאי יהיו גזלנים, כיון דכבר קנאוה ביאוש גרידא בשעת גזילה, לא יהיו גוזלים בשעת הקנין שינוי, ודבריו צריכים ביאור רב. וע' בשו"ת אגודת אזוב (או"ח סי' כא, אות כא), שכ' ליישב קו' המהרש"א באו"א, דיש לחלק בין קנין ע"י יאוש ובין קנין ע"י שינוי מעשה או שינוי השם. כלומר, דדוקא בקנין יאוש שבא ממילא, והחפץ הוא בעין בלי שום שינוי, בזה אמרי' דאע"פ שקנה קודם עשיית המצוה, מ"מ הוי מצוה הבאה בעבירה. אבל כשקונה ע"י שינוי מעשה או שינוי השם, תו לא חשיב מצוה הבאה בעבירה, וכחפץ אחר דמי. וכו' דחילוק זה יש ללמוד מדברי הרמב"ן (מלחמת כאן), שכ' דכיון דקנה אפי' ביאוש בכדי, שוב אין בו משום מהבב"ע, ואין צריך לומר בשינוי מעשה או בשינוי השם, דלית' לאיסורי' בעין ממש. מבואר בלשונו דשינוי מעשה ושינוי השם עדיף מיאוש לענין מהבב"ע, אפי' למ"ד יאוש כדי קני.

ו. קא סבר לולב אי"צ אגד

הק' הרש"ש, הא לעיל אמרי' דאפי' אם לולב אי"צ אגד, אולם יש מצוה לאגדו, וא"כ לימא דלקני באגד כשמאגדו למצוה, והניח בקו'. וכו' המהר"ץ חיות, דמה דנקט' הגמ' דאגד הוי שינוי מעשה לקנות, אי"ז מחמת המעשה איגוד מצד עצמו, דזהו באמת לא חשיב שינוי מעשה. אלא ע"י מה שראוי למצוה עכשיו, בזה חשיב מעשה. וע"ז אמרי' דאם לולב צריך אגד, א"כ אם אוגדו הרי הוא עושהו שיהי' ראוי למצוה, וא"כ שפיר הוי מעשה זה חשיב שינוי. אבל אם לולב אי"צ אגד, אפי' אם מצוה לאגדו, מ"מ הוא ראוי אפי' בלא אגד, וא"כ לא חשיב שינוי מעשה לקנות.